

ਕਿਸ ਭਾਗ ਪਰ ਮੁਸਠਫ ਕੇ ਕਲਮੀ ਵਸਤਖਤ ਮੋਹਰਵ ਤਸਵੀਰ ਨਾ ਰੋਕੀ ਵਹੁ ਮਾਲ ਮਸਕੁਕਾ ਹੈਗਾ ॥

ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਪਾਪ ਜੇੜਾ ਅਨਭੋਲ ਖਰੀਦੇ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਰ ਲਿਖਯਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੰਤ ਜੀਨਾਏ ਹੋਕ ਬਿਗਾਨਾ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੂਰ ਉਸ ਗਾਏ ॥
ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪਾਪੀ ਚੋਰ । ਪੜ੍ਹਦੇ ਪਾਪੀ ਚੋਰ ਰਬਨੇ ਦਿਤੇ ਦੀਦੇ ॥
ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਪਾਪ ਜੇੜਾ ਅਨਭੋਲ ਖਰੀਦੇ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਰ ਲਿਖਯਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੰਤ ਜੀਨਾਏ ਹੋਕ ਬਿਗਾਨਾ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੂਰ ਉਸ ਗਾਏ ॥

ਰਾਜਾ ਹਰੀਚੰਦ

ਕ੍ਰਿਤ

ਪੰਡਿਤ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਆ

ਮੂਰਤ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ

ਸੰਨ
੧੯੨੨

ਸੰਮਤ
੧੯੮੫

ਰਜਿਸਟਰੀ

ਸੁਦਾ ਕਤਾਬ ਹੈ

ਬੰਬੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਨ ਪ੍ਰੈਸ ਮੋਹਨਲਾਲ ਰੋਡ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਪੰ. ਹਰਭਗਵਾਨ
ਮੋਖ ॥ ਅਧਿਕਾਰ ਸੇ ਛਪਵਾਇਆ ॥ (ਮੋਖ ॥)

ਅਸਤੁਤੀ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕੀ ॥

31430

ੴ ਓ ਅਦਵੈਤ ਅਲੇਖੰਗ ॥ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਕਛੂ ਰੂਪ ਨਾ ਰੇਖੰਗ ॥
 ਕਰਨਹਾਰ ਕਰਤਾ ਜਗਦੀਸ਼੍ਵਰ । ਧਿਹਾਨ ਧਰੇਂ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਤਪੀ
 ਸ਼੍ਵਰ । ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਸਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ੀ । ਸ਼ਾਂਤ ਸੁੱਧ ਸਕਲ ਗੁਨ ਰਾਸ਼ੀ ।
 ਸਤਿ ਚਿੱਤ ਆਨੰਦ ਸਰੂਪਾ । ਮਹਿਮਾ ਜਾਂਕੀ ਅਦਕ ਅਨੂਪਾ ਭਾਨ
 ਸਮਾਨ ਸਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ਾ । ਤਿਮਰ ਅਗਿਆਨ ਕਰੇ ਸਭ ਨਾਸ਼ਾ ॥
 ਜੁਗ ਜੁਗ ਮਾਹਿੰਧਰੇਂ ਅਵਤਾਰਾ ॥ ਰੱਖਕਕ ਧਰਮ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰਾ ॥
 ਨਿਰਦੇਹੀ ਹੋਕਰ ਦੇਹ ਧਾਰੀ । ਲੀਲਾ ਕਰੇਂ ਭਗਤ ਹਿਤਕਾਰੀ ॥
 ਕਲੂ ਮੇਂ ਦੇਖ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨੀ । ਦਸ ਅਵਤਾਰ ਭਏ ਗੁਰ
 ਗਯਾਨੀ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਭਗਤ ਉਧਾਰਨ ਕਾਰਨੇ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਰੂਪ
 ਵਟਾਏ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰ ਕਲੂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਏ ॥
 ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ॥ ਧਨ ਧਨ ਸਤਗੁਰ ਬਾਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇਰੇ
 ਦੁਵਾਰਿਓਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾਨ ਮੰਗਾਂ । ਜ਼ੋਲੀ ਅੱਡ ਖਲੋਤੜਾ ਭੀਖ
 ਪਾਓ ਸਦਾ ਨਾਮ ਨਾਰੈਨ ਅਸਨਾਨ ਮੰਗਾਂ । ਰੋਗ ਸੋਗ ਨਾ ਚਿੱਤ
 ਨੂੰ ਮੂਲ ਵਿਆਪੇ ਕਿਲ ਵਿਖ ਚਿੱਤ ਦੀ ਹਰੇ ਕਲਿਆਨ ਮੰਗਾਂ ॥
 ਕਰੋ ਮਹਿਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮੈਤਾਜ ਉਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਖੈਰ ਅੰਜਾਨ
 ਮੰਗਾਂ । ਦਿਲੋਂ ਦੁਈ ਦਵੈਤ ਨਾ ਰਹੈ ਕੋਈ ਸੱਚੇ ਰੱਬਦੀ ਜਾਨ
 ਪਛਾਨ ਮੰਗਾਂ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਅਭਲਾਖਿਆ ਦਿਲੋਂ ਹਰਦਮ ਚਰਨ ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਸਦਾ ਧਿਹਾਨ
 ਮੰਗਾਂ । ਅਸਤੁਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸ੍ਰਾਮੀ ਜੀ ਕੀ । ਧੌਨ ਧੌਨ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਬਾ ਹਰੀਸਿੰਘ ਜੀ
 ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਤ ਜਨ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ ਆਏ । ਪੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਤੁਸੀ ਪੀਰ ਆਏ ਫ਼ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਵੱਡੇ
 ਫ਼ਕੀਰ ਆਏ । ਸਦਾ ਸੁੱਧ ਚੈਤਨ ਆਨੰਦ ਮੂਰਤ ਨਿਰਮਲ ਗੰਗ ਦੇ ਵਾਂਗਰਾਂ ਨੀਰ ਆਏ । ਜਨਮ
 ਧਾਰਿਆ ਤੁਸਾਂ ਉਪਕਾਰ ਬਦਲੇ ਦਯਾਵਾਨ ਦਾਤਾਰ ਅਮੀਰ ਆਏ । ਹਰੀਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰੀ ਰੂਪ
 ਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਤਸਵੀਰ ਆਏ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਚਾ ਤਾਂਬਿਉਂ ਕਰਨ ਸੋਨਾ ਰੱਤੇ ਨਾਮਦੇ
 ਨਾਲ ਅਕਸੀਰ ਆਏ ॥ ਤੱਬਾ ॥ ਓਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕਲੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਜ਼ਰਾ ਨਾ ਦਿਲ
 ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਦਾਏ । ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਆਨਕੇ ਬਨੇ ਭੀੜਾ ਓਸੇ ਵਕਤ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਦਾਏ ।
 ਜੇੜਾ ਅਤ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰੇ ਉਸਦੀ ਓਭੀ ਚਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਚਤਾਰਦਾਏ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਜੋ ਓਸਨੂੰ
 ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਓਭੀ ਪਲਕ ਨਾ ਮੂਲ ਵਸਾਰਦਾਏ ॥

ਉਸਤੰਤੀ ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ॥

ਹਰੀਚੰਦ ਰਾਜਾ ਚੰਦ ਚੌਧਵੀਂ ਦਾ ਮੱਥੇ ਤਾਰਾ ਦੇ ਚੱਮਕਦਾ ਸਦਾ
ਤਾਰਾ । ਤਾਰਾ ਨਾਰ ਜੈਸੀ ਸਤੀ ਪੱਤੀ ਬਿਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ ਢੂੰਡਿਆਂ
ਜੱਗ ਸਾਰਾ । ਰੱਵੀਦਾਸ ਦਾਸਾਂ ਸੰਦਾ ਦਾਸ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਦਾ ਆਗਿਆ ਕਾਰ
ਤੇ ਭਗਤ ਪਿਆਰਾ । ਲਗੀ ਰਹੇ ਅਜੁਧਿਆ ਵਿਚ ਮੈਹਮਾਂ ਸਰਜੂ
ਨਦੀ ਦਾ ਚਲੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਿਆਰਾ । ਸਦਾ ਭਜਨ ਦੀ ਪਵੇ ਘੰਘੋਰ
ਕੰਨੀਂ ਭਗਤ ਮੁਗਤ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਰਨ ਚਾਰਾ । ਠੌਰ ਠੌਰ ਅਸਥਾਨ
ਅਨੇਕ ਸੁੰਦਰ ਪੰਡਤ ਬੈਠਦਾ ਕੱਥਾ ਸੁਨਾਨ ਹਾਰਾ । ਕਿਸੇ ਵਕਤ
ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਭੁਲੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਬਹੇ ਧਾਰਾ । ਹਰਇਕ
ਮੱਗਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਲੱਗਨ ਅੰਦ੍ਰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁਰੀ ਦਾ ਦਿਸਦਾ ਮੁਗਤ
ਦੁਵਾਰਾ ਈਸ਼੍ਵਰ ਲੱਵੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅੰਤ ਯਾਰਾ ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਕਰਦਾ
ਇਮਤਿਹਾਨ ਭਾਰਾ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੇਦ ਪਾਇਆ ਹਰ
ਕੋਈ ਜਾਨਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਖੇਲ ਨਿਆਰਾ ॥ ਤੱਥਾ ॥

ਹਰੀਚੰਦ ਰਾਜਾ ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਪੂਰਾ ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਵੱਕਤਾ ਚਾਰ
ਵੇਦ ਦਾ ਸੀ । ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਉਹ
ਯੱਗ ਅੱਸ਼ਮੇਧ ਦਾ ਸੀ । ਪਰਜਾ ਵੱਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਕਿਤੇ
ਨਾਮ ਨਾਂ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਖੇਦ ਦਾ ਸੀ । ਕਾਲੀਦਾਸ ਮਨੁੱਖ ਨਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ
ਵਾਕਫ਼ ਕਾਰ ਜੋ ਓਸਦੇ ਭੇਦ ਦਾ ਸੀ ॥

ਆਨਾ ਨਾਰਦਮੁਨ ਜੀ ਕਾ ਅਜੁਧਿਆ ਨਗਰੀ ਮੇਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ
ਕਰਨੇ ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ॥

ਇਕ ਰੋਜ਼ ਅਜੁਧਿਆ ਨਗਰ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਸੈਰ ਕਰਨੇ ਨਾਰਦ
ਮੁਨੀ ਭਾਈ । ਲੀਲਾ ਵੇਖਕੇ ਅੰਦ੍ਰੋਂ ਦੰਗ ਹੋਇਆ ਡਿਠੇ ਲੋਗ
ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਗੁਨੀ ਭਾਈ । ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀ ਪਵੇ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀਂ
ਲੱਗ ਰਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਧੁਨੀ ਭਾਈ । ਚਾਰ ਕੁੰਟ ਰਾਜੇ ਹਰੀਚੰਦ

ਸੀਦੀ ਸੋਭਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਨੀ ਭਾਈ । ਸਿਟਾ ਕੱਢ ਲਿਆ
ਸਾਰੀ ਗੱਲਦਾ ਜੀ ਡਾਢੀ ਛਾਨ ਬਨਾਕੇ ਪੁਨੀ ਭਾਈ । ਕਾਲੀਦਾਸ
ਜਹਾਨ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕਲੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਚੁਨੀ ਭਾਈ ॥

ਜਾਨਾ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਜੀ ਕਾ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਪਾਸ ॥

ਇਕ ਸਮੇਂ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਗੁਨੀ ਗਿਆਨੀ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਦੀ ਤਰਫ
ਸਿਧਾਇਆ ਜੀ । ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤ੍ਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਵਸਿਸ਼ਟ ਹੋਰਾਂ ਚਰਨੀਂ
ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਸੀਸਨਿਵਾਇਆ ਜੀ । ਇੰਦ੍ਰ ਰਾਜਬੜਾ ਆਦਰਮਾਨਕੀਤਾ
ਆਸਨ ਦੇਕੇ ਕੋਲ ਬਿਠਲਾਇਆ ਜੀ । ਭੋਜਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਅਗੇ ਰੱਖਕੇ ਮੁਬ ਖਵਾਇਆ ਜੀ । ਧੰਨ ਭਾਗ
ਸੁਵਾਮੀਓਂ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਲਾਨ ਪਾਇਆ ਜੀ ।
ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ ਨਾਲ ਕਰਮਾਂ ਮਸਤਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੁਰੋਂ
ਲਿਖਾਇਆ ਜੀ । ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਨਾਉ ਖਾਂ ਨਵੀਂ ਸਾਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ
ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇਆ ਜੀ । ਮਾਤ ਲੋਕ ਦਾ ਆਏ ਹੋ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਕੀ
ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੇਖਾਇਆ ਜੀ । ਸ਼ਾਰਦ ਸ਼ੇਸ਼ ਨੇ ਲਖੀ ਨਾਂ
ਮੂਲ ਮਾਇਆ ਅੰਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾਂ ਆਇਆ ਜੀ । ਕਾਲੀਦਾਸ
ਨਾਰਦ ਜੋ ਕੁਝ ਵੇਖ ਆਇਆ ਸੱਭਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇਆ ਜੀ ।

ਕਹਿਨਾ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਜੀ ਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ॥

ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤ੍ਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਫੇਰ ਨਾਰਦ ਚਾਰ ਕੁੰਟ ਦਾ ਸੈਰ ਕਰ
ਆਇਆ ਮੈਂ । ਜੱਤੀ ਸੱਤੀ ਧਰਮਾਤਮਾ ਪੁਰਸ਼ ਐਸਾ ਬਹੁਤ ਢੂੰਡਿਆ
ਕਿਤੇ ਨਾਂ ਪਾਇਆ ਮੈਂ । ਸੱਦਾ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਸਥਿਤ
ਕਈ ਭਾਂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਮਾਇਆ ਮੈਂ । ਜੋ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਬੋਲਿਆ
ਸੱਚ ਮੂੰਹੋਂ ਝੂਠ ਮਾਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵਡਾਇਆ ਮੈਂ । ਕੋਲੋਂ ਕਿਹਾ
ਵਸਿਸ਼ਟ ਨੇ ਸਰਬ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਯੱਸ ਓਸਦਾ ਸੁਨਿਆ ਸੁਨਾਇਆ
ਮੈਂ । ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨਾਂ ਬੋਲਿਆ ਝੂਠ ਮਾਸਾ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਪਰ-

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.